

NÉMETH PÉTER:

A PÉC NEMBELI IBRÁNYIAK

1310. április 1-én a váradi káptalan előtt négy férfi tett bevallást: ketten, János fia: Bors és Ambrus fia: Lőrinc Ibrányból érkeztek, míg a másik kettő, a Balogsemjén nemzetség sarjai, Egyed fiai: Joan (Iván) és Simon Kállóból vagy Orosról. Az Ibrányból jöttek kijelentették, hogy a Szabolcs megyei Bagos örökölt földjüket – amelynek szomszédai (a Gutkeled nembeli Balkányi) Pál fia: Lőrinc földjei és a (szintén Gutkeled nb-i) Dorog fiak Tamási birtoka – cserébe adják a Balogsemjének Dráván túli, folyó parti Tapoly (*Tupal~Thapol*) birtokáért, azt pedig (a szintén Gutkeled nb-i) Pál bán fiainak a birtokai veszik körül.¹ A csere látszólag csak a Kállóiaknak volt kedvező, mert megszabadulva távoli birtokuktól, egy számukra jobb fekvésűhöz jutottak; a két ibrányi férfi helyváltoztatási motívumait nem ismerjük, hacsak fel nem tételezzük, hogy a polgárháborús helyzetű keleti országrészt, az Aba Amadé és fiai uralmát kívánták felcserélni a békésebbnek tűnő délivel. Erre utalna talán az is, hogy egy évvel korábban (1309) a náluk zálogban lévő Hernád menti Péteri (*Patury*) földet visszaadták tulajdonosainak, a Cudarok őseinek, bölcsi (böcsi) Balázs fia: Dénes fiainak, Domonkosnak és Jánosnak.² De Bors és Lőrinc ezeken kívül még két, Szabolcs megyei birtokkal is rendelkezett: Sima (elpusztult falu Nyíregyháza határában) és Szentpéter (Buj-Ibrány határában) is az övék volt, ám ezek elvagy átadásáról nem maradt fenn oklevél.³ Mindkettő (Szentpéter eredeti nevén, *Nemel* alakban) 1325-ben felsorolásra kerül a Balogsemjének birtokosztályakor, tehát Bagossal egyidőben vagy a körül került sor mindkettő esetében a tulajdonosváltásra. Tovább nem érdemes nyomozni Bors és Lőrinc történetét, mert 1324-ben már úgy emlékeznek rájuk, mint testvérekre – Ambrus fiaira – akik (fiú)örököst nem hagyván maguk után, haltak el.⁴ Bors özvegyét ugyanis az évben elégítették ki hitbére és jegyajándéka fejében

¹ NAGY Imre – TASNÁDI NAGY Gyula: Anjoukori Okmánytár. Codex diplomaticus Hungaricus Andegavensis. I–VII. Bp., 1878–1920. (a továbbiakban A.) I. 198–199; A nagykálló Kállay-család levéltára. (Az oklevelek és egyéb iratok kivonatai) I–II. Bp., 1943. (a továbbiakban Kállay) I, 58.; Anjou-kori oklevéltár. Documenta res Hungaricas tempore regum Andegavensium illustrantia. I–XXI. Főszerk. KRISTÓ Gyula, Szerk. Almási Tibor, Blazovich László, Géczy Alajos, Kőfalvi Tamás, Krsitó Gyula, Makk Ferenc, Piti Ferenc, Sebők Ferenc, Tóth Ildikó. Bp. – Szeged, 1990–2005. (a továbbiakban AOKl.) II. 860.

² A. II, 187-8; AOKl. II, 796.

³ A Bagos mellett felsorolt két birtokot a leleszi konvent 1364. december 2-án kelt oklevele említi, amelyben Mikolai (Szatmár m.) János fia: Tamás nyugtatja Semjéni László fiait édesanyjának, Ambrus fia: Lőrinc lányának, Margitnak a három birtokból járó hitbéret és hozományát illetően. Magyar Országos Levéltár Diplomatikai Fényképtára (a továbbiakban DF) 219517; Magyar Országos Levéltár Diplomatikai Levéltára (a továbbiakban DL) 52067, Kállay II, 1548; az Ibrányi lt. Az azóta elveszett példányáról kiadta: Georgius Fejér: Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis. I–XI. Budae, 1829–1844. (a továbbiakban F.) IX/6, 130–131.

⁴ AOKl. VIII, 528.

35 márkával,⁵ míg Lőrinc leányát, a Szatmár megyébe férjezett Margitot hitbére és hozománya fejében 1364 folyamán.⁶

Ibrány tulajdonváltása tehát 1310 és 1324 között kellett, hogy bekövetkezzék. Az új birtokos 1311-ben tűnik fel a keleti országrészben, amikor a kassai polgárok Aba Amadét megölték, s a várt bosszú miatt az özvegygel és az Amadé-fiakkal kötött szerződés betartására túszoikat kértek és kaptak. A sorba szedett 47 névből a 43. helyen, tehát a jelentéktelenebbek között említik Pech-i Lukács kezesét, s a kezeset adó személyt joggal azonosították a később Ibrányt is birtokló testvérpár, Gergely fiai: Lukács és Gergely egyikével.⁷ Ez után Lukácsot a király, Károly Róbert oldalán találjuk, ugyanis egy – igaz, hamis – oklevél elbeszélő részében azt olvashatjuk, hogy részt vett Macsó ostromában, ahol a király szeme láttára súlyosan megsebesült, majd Dózsa erdélyi vajda oldalán harcolt a hűtlen Tamás fia: Kopasz és Mojs fia: Mojs ellen. Ezek az események az 1317–18. évekre tehetőek, a macsói hadjárat január–februárra, Kopasz székhelye, Adorján ostroma júniusra, a Mojs elleni győzelem pedig 1318 júniusára.⁸ Hol élt ezalatt az idő alatt Lukács (és természetesen testvére, Gergely?) Ha hihetünk a hamis oklevél elbeszélő részének, akkor Ibrányban, melyről azt állították, hogy már az apjuk is birtokolta.⁹ A királyi kegy először 1322-ben nyilvánul meg a Szabolcs megyei, Tisza melletti Egyházasibrány, Vas (*Vs*) és Szac (*Zoth*) birtokok, valamint az Ibrányhoz tartozó Falutava és Ispántava tavak,¹⁰ majd még az évben Halász és Belsőhalász birtokok¹¹ adományozásával. Vagy éppen fordítva: az ifjú nemesek előbb kapták a két Halászt, s csak 1324-ben Ibrányt,¹² s ezután (1327-ben vagy 1329 után) hamisították az érdemeket is felsoroló oklevelet az 1322. évre. Ugyanis 1327-ben született megegyezés Sac (*Zooch*) birtok dolgában – amelyről Egyed fiai: Iván és Simon azt állítják, hogy apai örökségük, s erről a királytól privilégialisan

⁵ AOkl. VIII, 535, az oklevél kiadása: F. VIII/6, 72–3. feltüntetése nélkül.

⁶ Lásd a 3. jegyzetet! Margit első férje Mikolai János, míg a második Nábrádi (Szatmár m.) János.

⁷ Az oklevél kiadásaira lásd AOkl. III. 150. Az azonosításra: ZSOLDOS Attila: Kassa „túszaí”. Történelmi Szemle, XXXIX. (1997) 3–4: 359.

⁸ ENGEL Pál: Az ország újraegyesítése, I. Károly küzdelmei az oligarchiák ellen (1310–1323). Századok, 122. (1988) 134–135.

⁹ Ez a tény, továbbá Lőrinc leányának Margit neve és a Péc nembeli Ibrányiak mindkét ágán előforduló Margitok arra a felvetésre csábítanak, hogy feltételezzem: volt Jánosnak és Lőrincnek egy Margit nevű nővére, vagy Borsnak és Ambrusnak egy hasonló nevű húga, aki az ibrányi ős Gergelyhez ment férjhez. A Péc nembeli Ibrányiak tehát benősülés révén juthattak Ibrányhoz. Egyébként a két testvér keresztnevei (Lukács és Gergely) alapján arra is gondolhatunk, hogy ők a nemzetségük dél-dunántúli, ún. Marcali ágából szakadtak ki, apjuk könnyen beilleszthető lenne II. Lukács harmadik fiának (vö. KARÁCSONYI János: A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig. II. Bp., 1901. 426. táblázat).

¹⁰ AOkl. VI, 400. A regeszta készítője, Kristó Gyula a méltóságsor számos hibája és a formulás rész egyes elemeinek szokatlansága miatt tartja hamisnak az oklevelet. Erről bővebben: KRISTÓ Gyula: A Foltin-féle oklevelekről. A nyíregyházi Jósza András Múzeum Évkönyve XLII. (2000) 89–91 (a továbbiakban: JAMÉ).

¹¹ AOkl. VI, 916.

¹² Az előző jegyzetben említett oklevél későbbi voltát igazolja az is, hogy az azt átíró és megerősítő királyi oklevél 1324. május 2-án kelt, míg Ibrány adományozása egy más oklevél szerint 1324. december 7. előtt történt. Lásd AOkl. VIII, 528., ahol az oklevél kiadását (F. VIII/2, 560–1) nem tüntetik fel.

kiállított oklevelük is van, míg Gergely fiai szintén királyi adománylevélre hivatkoznak – eszerint az előbbieket lemondanak a birtokról a Gergely-fiak javára, kivéve a Sacfertő (*Zoochfertey*) nevű halászhelyet, amelynek megközelítését és használatát az utóbbiak megígérik, megtetézve azzal, hogy a Tiszából a halaknak utat adó vízjárást soha nem fogják elrekeszteni.¹³ Mindenesetre a Gergely fiak: Lukács és Gergely csak 1329-ben érezhették magukat Halász és Ibrány igazi birtokosainak, amikor azok határait megjáratták különösebb nehézség nélkül.¹⁴

A testvérek birtokosztálya 1335–39 között történt. 1335-ben a Megyer birtokok egyike, az 1322-ben Vasnak mondott felosztása ellen tiltakoztak Jalapár (*Ilapur*) fia: László lányai, *Chubud* és Cecília nemes úrasszonyok.¹⁵ A rádi vagy megyeri nemesekkel a viszony ekkor romlott meg: Rádi István fia: Fábíán, Péter fia: Jakab, Pál fia: Balázs ugyanis cinkosaikkal, (Jánosi, Szatmár m.) Kántor Jánossal, Mihállyal és Tamással ugyanis 1341-ben rárontottak Gergely ibrányi birtokára, és onnan jobbágysai 5 lovát rabló módon elvették. A rádiakat azzal is megvádolták, hogy tetteik miatt szökött el Gergely tíz jobbágya, ez birtokának tönkremenetelét idézte elő.¹⁶ 1339-ben a már megosztott Bel- és Monostoroshalász határainak elkülönítése maradt el Lukács mester ellenállása miatt, aki arra hivatkozott, hogy perben áll öccsével.¹⁷

A két testvér közéleti szerepléséről kevés adat maradt fenn: Lukácsról mindössze annyi, hogy 1349-ben Szabolcs megye ülnökeként ítélezik társaival.¹⁸ Öccsét, Gergelyt 1341-ben Szécsényi Tamás erdélyi vajda almási offciálisaként az erdélyi püspökség javainak rablói között sorolják fel, s ezért őt is kiközösítik.¹⁹ Tisztartó társai között sorolják fel „*Iunhus*” („Szomjas”) András gömöri nemes embert, kecskési várnagyot, akihez

¹³ A. II, 278-9; AOkl. XI, 201.

¹⁴ AOkl. XIII, 345. A Kassán tartózkodó I. Károly király 1329. június 27-én utasítja a leleszi konventet, hogy Esztári Gebe, ill. (Apagyí, lásd PITI Ferenc: Szabolcs megye hatóságának oklevelei I. (1284–1396). Szeged–Nyíregyháza, 2004., a továbbiakban PITI: Szabolcs I.) Péter fia: János királyi emberek segítségével jelölje ki a *Lukács mester által magáénak mondott* két birtok megújítást igénylő határait. A határjárásról nem maradt fenn oklevél, de megtörténtét igazolja, hogy Kálló-i Egyed fia: Iván mester 1329. július 22-én amiatt tiltakozik, hogy I. nem hívták meg, mint szomszédot a határjárásra, 2. *Nymir* (Szentpéterteleke) birtokából egy nagy darabot, továbbá az Apátihoz tartozó Tiszaköz erdejét is Lukács mester elfoglalta és Ibrányhoz csatolta. AOkl. XIII, 401.

¹⁵ AOkl. XIX, 354. Az asszonyok nevében (Ibronyi) Albert fia: Miklós járt el. A Megyeriek és Rádiak származásáról Szabolcs megye állított ki bizonyítványt 1364-ben, amelyben az áll, hogy ők sohasem voltak várnépek, hanem mindig szabolcsi várjobbágyok voltak, s birtokaikat, a két Megyert és Rádót harcos várjobbágyként birtokolták (DL, 24910.).

¹⁶ AOkl. XXVI, 535. (Az 1342. év okleveleinek a kiadás előtti használatát Piti Ferencnek köszönhetem.)

¹⁷ AOkl. XXIII, 106., 134. A határjáráshoz kijelölt királyi emberek: (Szakolyi) Hodos fia: László fia: János, Kemecei Demeter fia: Mihály vagy Ibronyi Albert fia: Miklós.

¹⁸ DL 51526; Kállay I, 993. Ezen az ülésen levelesítik Gergely öccse Dénes nevű szolgáját is.

¹⁹ AOkl. XXV, 720, 760.

rokoni kapcsolatok is fűzték.²⁰ Az erdélyi szolgálatvállalást egy rövid idejű szabolcsi is követte: 1350-ben a Dózsa-fiak, László és Pál mesterek szabolcsi alispánja lesz.²¹ Királyi emberként az Olaszi-Szabolcsi család ügyében jár el, kevés sikerrel.²² Az 1363-ban az orosi Simon fia Péterrel perben álló Gergely fia: Gergely – aki abban állapotodik meg, hogy ügyüket 3-3 fogott bíró ítéletére bízzák – már nem ő, hanem a fia lehet.²³

Az Ibrányi család Lukács-ága

Ibrányi Lukács és Kálló-i Erzsébet házasságából két, felnőtt kort megélt gyermeket ismerünk. Katalin, Csapi Tamás fia: Miklós özvegye 1407-ben kerül szemünk elé, amikor elismeri, hogy atyja birtokaiból, Ibrány és Keresztút feléből a neki anyja és nagyanyja után járó leánynegyede, hozománya és nászajándéka fejében 40 márkát átvett az erre kötelezett unokaöccsétől, Gergely fia Andrásról.²⁴ Ezzel azonban nem zárult le a Csapiak birtokigénye: Miklós fiai: András, László, Pál, Miklós és Péter 1411-ben kieszközölték Zsigmond királynál, hogy új adomány címén iktassák be őket többek között a Szabolcs megyei Kemece, Ibrány és Keresztút birtokokba.²⁵ Ennek azonban nem lett fogantaja, s a

²⁰ „Jonhos” (*Enhus, Iwnhus*) András kecskési [erdélyi Fehér m.] vö. ENGEL Pál: Magyarország világi archontológiája 1301–1457. I. Bp., 1996. (a továbbiakban ENGEL, 1996.) 338. várnagy 1338-ban egy peres ügy egyik békebírája (A Balassa család levéltára 1193–1526. Fekete Nagy Antal kézírata alapján sajtó alá rendezte BORSA Iván. Bp., 1990. 93). Bírótársai között sorolják fel Tompos („Sánta”) gilváci várnagyot, akit a Szentmágócs nembeli Kölcei Dénes fia Jakabbal azonosíthatunk és Fonyi Balázst, akinek 1343-ban bekövetkezett halála után (vö. ENGEL, 1996. II. 76.) kapja meg Jonhos András a Nógrád megyei Pincet, amelyről ezután Pinci-nek nevezik magukat ő és leszármazottai. András mester szerviense, Csákó – szomszédként – Kerepec birtok iktatása ellen emelt szót (1340: AOKl. XXIV, 249), emiatt arra gondolhatunk, hogy a familia eredetileg gömöri származású. Erdély és Gömör megye között ingázva, Gergely társaságában ismerhette meg későbbi feleségét, Kállói Simon leányát, Skolasztikát, s így került sógorságba Gergely bátyjával, Lukácsal, akinek a felesége Simon idősebb leánya, Klára volt.

²¹ PITI: Szabolcs I. 12.

²² 1356: DL 51714, 51719, 51721; Kállay II, 1190, 1195, 1198.

²³ DL 62186; Kállay II, 1479.

²⁴ Zsigmondkori oklevéltár. I. Összeáll.: MÁLYUSZ Elemér. Bp., 1951; II/1–2. Bp., 1956–1958; III. Mályusz Elemér kéziratát kiegészítette és szerkesztette: BORSA Iván. Bp., 1993; IV–VII. Bp., 1994–2001; VIII. BORSA Iván – C. TÓTH Norbert. Bp., 2003. IX. Bp., 2004. (a továbbiakban Zs.) II/2, 5235. Itt jegyezzük meg – mert nem tartozik szorosan dolgozatunk tárgyához – hogy Keresztút (a 18. századtól Kótaj) aki a Rádiak státusperében tanú (DL 24910). 1478-ban tűnik fel Keresztúti Miklós nevében, őt Ibrányinak tekinthetjük, eszerint Keresztútát Ibrány területéből hasították ki, s emiatt tárgya a kiadandó leánynegyednek.

²⁵ Zs. III, 1152.

Halászba visszatérő Paksiak²⁶ miatt a két család, a Csapiak és az Ibrányiak kapcsolata – mivel Miklós második házasságát nem kísérte gyermekáldás (Miklós fiai az első, Nagymihályi Katalinnal kötött házasságból származnak!) – a „komaság” szintjén maradhatott.

Lukács másik gyermekét, a nagyapa után nevet kapott Gergelyt csak a Rádiak és Megyeriek státusperéből ismerjük (1366). Fia, András 1401-től szerepel az oklevelekben. Öt év múlva tizenketted magával esküt kellett tennie a szomszédos Halász részbirtokosai vagy használói, Csapi Miklós fiai: Péter, a Szent Lőrinc egyház prépostja, András, Pál, László és Miklós ellenében, hogy a Kegyevejsze (*Kegeweze*), a Hármastó (*Harmastw*) és Pogányvejsze (*Pogánwezeu*) halastavak, halászóvizek, ill. halvejszék mindig és régtől fogva az ő Ibrány birtokához tartoznak.²⁷ A következő évben Csapi András azzal vádolja Gergely fia Andrást, hogy jobbágyát Halász területén megverte, a tényt a felperes Besztereci Dénes, Bogdányi Balázs, Téli Gábor és Szolnoki Gergely tanúkkal kívánta igazolni, míg meg nem történté mellett az elsősorban az Ibrány körüli (mára elpusztult) kis falvak nemesei, Csúri Vid, László, Lőrinc fia: László, Iván fia: László, (E)sztári Péter és Miklós, Perkedí Simon, továbbá Bercei Miklós, Pazonyi Barnabás és István, Buji Lőrinc, Kemecsei János, Ibronyi János és Egyed, Sényői Kelemen állt ki,²⁸ ami jól mutatja András megyebeli népszerűségét. Ebben közrejátszhatott András írni-olvasni tudása is, egy oklevelünk ugyanis deáknak nevezi.²⁹ Talán ő volt a mozgatója annak az 1399-ben indított pernek, amely másfél évtized után, 1414-ben zárult. A per lényegét így foglalhatjuk össze: Kállói Simon két lánya közül – mint említettük – Erzsébet Ibrányi Lukácshoz, Skolasztika (pinci) Jonhos Andráshoz ment feleségül, Imre fiának a leányát, Potenciánát pedig Lónyai Péter vette el. Leszármazottaik 1399-ben látták elérkezettnek az időt arra, hogy nőági felmenőik járandóságát kikérjék Kálló-i Simon testvére, Iván utódaitól, Szaniszló fia Jánostól és nővérétől, Petronellától. A per megjárta Detre nádor bíróságát (1400), majd a zavaros évek után Garai Miklós döntött az ügyben (1406), míg eldőlt,

²⁶ Halász eredetileg a szabolcsi vár földje volt. 1280-ban a Rátót nb-i Roland bán fiai: Mátyás és Rátót többek között e birtokukat is elcserélik a Baksa ispánnal és testvéreivel (1280/416/425: DL 1073; F. V/3, 52; Adalékok Zemplén vármegye történetéhez XIX. (1913) 106). A birtokra a 13. század végén Aba Amadé nádor tette rá a kezét, majd a konszolidációval az Ibrányiak kérték fel a királytól (lásd a 10. jegyzetet!). Ám a Baksa-rokonság sem mondott le Halász tulajdonjogáról, s mivel nekik voltak jogbiztosító oklevelek, az Ibrányiak Halászt 1339 után átadják nekik, amit Tamás (1355–†1407 e.) 2., ám gyermektelen házasságával is megerősítettek. Mátyás unokái, a Paksiak 1378 előtt (1378: DF 219822) jelennek meg ismét Halászban, ettől kezdve az oklevelek hol Halászinak, s Duna parti birtokaik után hol Apostagiaknak, vagy Paksinak nevezik őket. (Összefoglalóan NÉMETH Péter: Egy rétközi falu: Nagyhalász a középkorban. Szabolcs-szatmári Szemle, (1987) 413–421.)

²⁷ C. TÓTH Norbert: A leleszi konvent országos levéltárában lévő *Introductoriae et Statutoriae* sorozat 1397–1410 közötti oklevelei. Pótlás a Zsigmondkori oklevéltár I–II. kötetéhez. Nyíregyháza, 2006. (a továbbiakban C. TÓTH: Lelesz III.) 155.

²⁸ C. TÓTH Norbert: A leleszi konvent országos levéltárában lévő *Acta anni* sorozat oklevelei. II. közlemény 1400–1410. Pótlás a Zsigmondkori oklevéltár II. kötetéhez. JAMÉ XLVIII. (2006) 323–442. (a továbbiakban C. TÓTH: Lelesz II.) 156.

²⁹ Zs. II/2, 7090; C. TÓTH Norbert: Szabolcs megye hatóságának oklevelei II. (1387–1526). Bp.–Nyíregyháza, 2003. (a továbbiakban C. TÓTH: Szabolcs II.) 171.

hogy melyek azok a szerzemények (Balkány, Gút, Körtvélyes és Béltek), amelyekből nem jár a leányok utáni rész. Kálló-i János nem tudott fizetni, ezért a megegyezés értelmében a járandóságot Lök, Eszlár, Gyomán és Bagos birtokokból adták ki, mégpedig János és nővére részének a felét kapták meg 1414-ben, valamint az egész, Esztárral határos Szentpétert, amely ekkor már pusztá.³⁰ Ez utóbbit azonban régóta az (E)sztáriak, Imre fia: Antal és Péter fia: János használta, akik bár szántották, vetették Szentpéter földjét, de a járandóságot, a tizedgabonát az új birtokosoknak megtagadták.³¹ A megszerzett részeket is megosztották $\frac{1}{3}$ – $\frac{2}{3}$ arányban Ibrányi András és a birtokjogot szerző Pinci Jonhos András unokái: Miklós fiai: András, György, Balázs és Antal között,³² amikor is a Kállóiak másik ága, Lökös fia: Miklós és fiai: István, János, László és Lőrinc végre észbekaptak és tiltakoztak azon az alapon, hogy e birtokokban nekik is részük van.³³ Ténylegesen azonban csak 1427, a havasalföldi hadjáratban szerzett érdemeik elismerése után indítottak pert az Ibrányiak, Pinciek, Lónyaiak, s perbe bekapcsolódó Nagytárkányiak ellen, amely perhalasztások sorát éri meg.³⁴ Hat év után, 1435-ben a Kállóiak Lökös-ága és az Ibrányi-Pinci-Lónyai trió a birtokok kettéosztásával a pert végül lezárták.³⁵

Ibrányi Gergely fia: András eközben a megyei közélet aktív szereplője: tanú Madai János Pazonyban történt megveretése ügyében,³⁶ a Középmegyeriek és Kemeceiek perében,³⁷ királyi ember Mada és Révbács ügyében,³⁸ az Uporiak és a Losonciak,³⁹ a Pazonyiak⁴⁰ perében, a zempléni Toronyai néhai Lángos leánya, Orsolya asszony és fia: Péter ügyvédül vallják.⁴¹ Mindez azonban nem hozott pénzt a konyhára, ezért munkát kellett vállalni: 1422-ban a Bátoriak egy új szerzeményének, a mezővárosiasodó Tarpának lesz Bátor János fia: István, a királyi asztalnokmester, a későbbi országbíró megbízásából az officiális, tisztartója, magával hozva familiárisaként a szomszédot, Csúri Mihályt.⁴² Még 1426-ban is Tarpán találjuk,⁴³ sőt tovább is ott tartózkodhatott, mert két évvel később Bátoriak másik ágából Szaniszló fia: István ad többek között Ibrányi

³⁰ A buji és az ibrányi határba olvadt település eredeti neve *Nemel*, *Nymir*, *Nemyr* alakban fordul elő, egyházának védőszentje volt Szent Péter. Lásd NÉMETH Péter: A középkori Szabolcs megye települései. Nyíregyháza, 1997. 142., 180.

³¹ Zs. IV, 2523.

³² 1417. december 23: F. X/5, 835-8; Zs. VI, 1280.

³³ 1417. december 30: Zs. VI, 1298.

³⁴ 1429: DL 54658; 1430: 54718; 1431: 54736, 54757, 54774 (perhalasztás a huszita háború miatt); 1433: DL 54807, amikor a Kállóiak 52 márka bírságot fizetnek az alpereseknek.

³⁵ DL 54943, 54944, DF 211624 (LO Stat. J-96), DL 62267.

³⁶ 1412: Zs. III, 2755.

³⁷ 1417: Zs. V, 474.

³⁸ 1409: C. TÓTH: Lelesz II, 183; 1412: C. TÓTH: Lelesz III, 291

³⁹ 1417: Zs. VI, 645.

⁴⁰ 1420: Zs. VII, 2314.

⁴¹ 1418: Zs. VI, 2531. Rajtuk kívül 1423-ban Székely Dávid (DF 211245) és Csúri Mihály, Bertalan és Bálint (DF 221458) vallja ügyvédül őt. Mindkét adatot C. Tóth Norbertnek köszönhetem.

⁴² Zs. IX, 674. Csúri Mihály 1423-ban is Ibrányi András familiárisa (DL 79811, C. Tóth Norbert szíves közlése).

⁴³ DL 80036; Zichy VIII, 269.

Andrásnak ügyvédi megbízást.⁴⁴ 1436-ban éppen a volt peres ellenfelek, Kállói Szaniszló fia: János özvegye, Dorottya és fiai: Domonkos, János és István a Lökös-ágbeli Miklós és fiai: János és Lőrinc perében tanú.⁴⁵ Utoljára 1440-ben említik, amikor Benk birtok ügyében tanúskodik.⁴⁶ Két gyermeket hagyott hátra: Gergelyt (aki a nagyapa nevét viseli) és Dorottyát (aki a nevét az előbb említett özvegytől kaphatta, s talán a gyermek keresztanya is volt, mint távoli rokon). András özvegyét, (Szakolyi) Katalint 1447-ben említik, amikor fiát, Gergelyt és Vajai Istvánt nyugtatja a férje után járó javak, Ibrány, Keresztút, *Nymeertheleke* másképp Szentpéteregyháza, Eszlár, Lök, Gyoma(n)teleke, Razantheleke (Rázom) és Bagos birtokok után őt megillető hitbér és nászajándék kielégítéséről.⁴⁷

Andrásnak egyetlen ismert testvérét, Margitot a Kállóiakkal folyó pereskedések idejéből ismerjük, férje Vajai István.⁴⁸ Az ő leszármazottaik a *Vajai Ibrányiak*, akik e családnéven a 15. század második felében tűnnek fel.

Az Ibrányi család Gergely-ága

Gergely fiai: Lukács és Gergely között – mint már említettük – 1339-re megtörtént a családi birtokok felosztása, azaz azok külön kezelése. Gergely házasságából négy fiú született: Miklós, Bod(a), Gergely és István. A középső fiút csak egy hatalmaskodási per említi, amikor a három testvér embereivel a Paksiak halászi jobbágyságait megverték, kirabolták és elhurcolták, sőt Halászt is elpusztították a kárt vallottak szerint.⁴⁹ A visszacsapásra 1384-ben került sor, amikor Miklós és István panasza szerint Paksi Leusták offciálisa, László fia: Mihály a halászi jobbágyságokkal Simon nevű famulusukra fegyveres kézzel rátört, s nemcsak jól megverték, de meg is ölték Halász területén.⁵⁰ Korábban, 1373-ban meg kellett, hogy védje testvérei: Gergely és István nevében is a Vas és Szentgyörgy, másképp Ibrány földeket érintő jogait a Káta nb-i Vasvári (Szatmár m.) Tamás fiai: Miklós és János ellene folytatott perében. Ennek fejében viszont lemondtak minden jogukról Tamás fiai javára a két Megyer és Rád birtokokat illetően.⁵¹ Egy évvel később Bodon (elpusztult falu Komoró határában) ügyében tanú.⁵² 1378-ban vizsgálatot kér Leusták bán testvére,

⁴⁴ DL 80137; Zichy VIII, 344.

⁴⁵ C. TÓTH: Szabolcs II. 434

⁴⁶ Uo. II. 465.

⁴⁷ DL 62428.

⁴⁸ 1415: *nob. dominae Margarethe voc. ... consortis vidl. St-i de Vaya* F. X/5, 579-80; Zs. V, 241.

⁴⁹ DF 219935 (LO AA. 1381-16).

⁵⁰ SÜTTŐ Szilárd: Anjou-Magyarország alkonya. Belvedere – Szeged. 2003, II. k. 200., 112.

⁵¹ 1373/550: DL 24910. A terjedelmes oklevél egyébként a Vasváriak részéről a várjobbágy eredetű Megyeriek és Rádiak ellen indított státusperről szól, amelynek latin szövegét C. Tóth Norbert bocsátotta rendelkezésemre. Az ügy előzményéről: 1371: DF 212531 (LO Stat. V-225), ill. 1371/764: DL 24333; az Ibrányi család levéltárában őrzött, azóta elveszett *parró*: F. IX/6, 163-4.

⁵² 1374: Zichy III, 566.

Domonkos és Olivér fiai: János, Leusták, Ferenc és Miklós ellen.⁵³ Ugyanazon az évben ő is részt vesz Szabolcs faluban (a Szentemágócs nb-i) Balázs fia: Pál temetésén számos megyebeli nemes társaságában.⁵⁴ 1379-ben éppen helyismerete révén jelölik ki nádori embernek Szabolcs és Balsa ügyében.⁵⁵ Miklós pályafutásáról csak nevének jelzője, a „Zsoldos” (*Soldus*) árulkodik, eszerint katonáskodással kereste a kenyerét, s ha részt is vett a nikápolyi ütközetben, onnan gyorsan hazakeveredett, mert októberben már a Kál-lóiak tanúja.⁵⁶ Utoljára Szabolcs megye 12 ülnöke egyikeként tűnik fel.⁵⁷ 1401-ben már fiát, ti. Zsoldos Miklós fia: másik Gergelyt – eszerint még élt unokanagybátyja, Lukács fia: Gergely! – említik forrásaink, aki Semjéni Lőkös fia: Miklós tiltakozása szerint unokatestvérével, István fia Domonkossal, és a másik ágbeli Gergely fia Andrással jogtalanul használják az ő Szentpéter birtokát és földjét, a halastavat és a kaszálót.⁵⁸ Az apja után őt is Zsoldosnak nevezték, aki a Zsigmond király elleni felkelés (1403) után azzal került bajba, hogy megvádolták: ő is a lázadókhöz csatlakozott. A vádlók, Szakolyi György fiai: János és Bereck, Kereki (Bihar m.) Bertalan és Dengelegi (Szatmár m.) Bertalan egyúttal fel is kérték Gergely birtokait. Az 1404 május végén kezdődött vizsgálat csak 1406 júniusában zárult le végképp, miközben Gergely a király előtt Albeusi (Bihar m.) Márton fia: Dávid bihari ispán oklevelével – benne Szabolcs megye nemeseinek tanúskodásával – igazolta, hogy semmi bünt nem követett el, ibrányi birtokán tartózkodott. Az addig elkobozott Ibrány, Keresztút és Hugyaj (ma: Érpatak) birtokrészeibe 1406. augusztus 10-én iktatták vissza.⁵⁹ [Ez utóbbi birtokrészre csak apja vagy nagyapja révén tehetett szert, eszerint egyikük a Gutkeled nb-i Málcai (Zemplén m.) családból választott magának feleséget. A Málcaiakkal szoros rokonságban álló Ráskaiak egyik ága ugyanis a közeli Gáván is lakott és birtokolt.⁶⁰] Hűségét bizonyítandó, a következő évben Gergely is részt vett a török és bosnyák hadjáratban több Szabolcs megyei nemes társával – köztük rokonával, Lónyai László fia: Péterrel, Szabolcsi Fábiánnal és Esztári Antallal – együtt, akiket Zsigmond király a Száva révjének védelmére létesített Árki (Valkó m.) várának felépítése után bocsát haza.⁶¹ Zsoldos Gergelyt és testvérét, István deákot utoljára együtt 1415-ben említik, amikor őket, összefogva Ibrányi Andrással és Csúri Mihállyal és Bálinttal az (E)sztáriak Sztáron lévő házára rontottak, ott (E)sztári Antalt kegyetlenül megverték, félholtan hagyva ott, testvérét, Jánost pedig megölik, ha az el nem menekül. Emellett a sztári

⁵³ DF 219822 (LO AA. 1378-32). Ugyanazok ellen 1379-ben kért vizsgálat az Ibrányi család azóta elveszett oklevelében: F. IX/6, 242-3.

⁵⁴ PITI: Szabolcs I. 671.

⁵⁵ DL 52287.

⁵⁶ Zs. I, 5034.

⁵⁷ Zs. I, 5990.

⁵⁸ C. TÓTH: Szabolcs II. 62.

⁵⁹ Az egész ügyre lásd Zs. II/1, 3196, 3405, 3454, 4791.

⁶⁰ A Butkaiak, Málcaiak és Ráskaiak közös gávai birtoklására lásd 1342: DL 66801, 66872; 1345: 64025

⁶¹ 1407: Zs. II/2, 5706.

földjükkel szembeni kaszálóikat megkaszáltatták és keresztúti jobbágyaikkal elhordatták.⁶² Az ilyen természetű „összefogásoktól” eltekintve a család két ága nem ápolta jó kapcsolatokat, példa erre az az 1418. évi eset, amikor Gergely azt panaszolja fel Andrással szemben, hogy ismételt kérésére sem adja át neki az apja által folytatott perekben, s az azt megelőzően kiállított okleveleket, ám az így kérdőre vont András azt válaszolta, hogy az őket közösen megillető oklevelekről kész *a királyi udvarban* másolatot adni,⁶³ ami abban az időben felért egy burkolt visszautasítással. Gergely – Andráshoz hasonlóan – a megye közéletének szintén aktív résztvevője: tanú a Középmegyeriek és a Kemeceiek perében,⁶⁴ kijelölt királyi ember a Perényiek és a Kállóiak perében⁶⁵, Paszab ügyében⁶⁶, a Pazonyiak perében⁶⁷. 1435-ben a két másodunokatestvér, Gergely fia: András és Miklós fia: Gergely együtt veszi zálogba 25 arany forintért a Darai (Szatmár m.) János, János fia: János és Miklós fia: István kezére került Csúr birtok határain belül fekvő, de Ibránnal határos Szárd halastavat az addigi zálogostól, Csaholyi Jánostól.⁶⁸ Ugyancsak 1435 az az esztendő, amikor Szabolcs vármegye esküdt ülnökét, Gergelyt utoljára említik: Málcai Lászlónak állítják vissza jogait Huguaj birtok egyharmadában, ami addig Gergely kezén volt.⁶⁹ István öccse az említettek kivül csak 1395-ben szerepel királyi emberként a Kemeceiek és a Kállóiak perében.⁷⁰

Az Ibrányi-birtokok idegen kézen

Pálóci László országbíró előtt 1447 nyarán Ibrányi András fia: Gergely azzal a panasszal élt, hogy volt neki egy azonos nevű osztályos testvére, Miklós fia: Gergely, aki fiúörökös híján halt el, s ezért az ország szokásai szerint birtokrészei, így a Szabolcs megyei Ibrány és Keresztút reá szálltak; ám ezzel nem törődve, az elhunyt Gergely veje, Margit leányának a férje, Atyai (Bereg m.) László feleségével, s Gergely másik leánya, Anna, Baktai Balázs özvegye azokat titokban elfoglalta. Az országbíró az ügyben tanúvallatást rendelt el, a leleszi konvent vizsgálata megállapította a panasz jogosságát, s a hatalmaskodókat megidézte.⁷¹ Pedig a két leány anyja, Gergely özvegye, Klára még ibrányi birtokrészén

⁶² Zs. V, 1013.

⁶³ Zs. VI, 2302.

⁶⁴ 1417: Zs. V, 474.

⁶⁵ 1418: Zs. VI, 1972.

⁶⁶ 1418: Zs. VI, 2112.

⁶⁷ 1420: Zs. VII, 2314.

⁶⁸ F. X/7, 739-40; DL 80518; Zichy VIII, 556.

⁶⁹ Ülnökségére lásd: Solymosi László: Szabolcs és Bereg vármegye gonosztevőinek a lajstroma 1435-ből. JAMÉ XLII. (2000) 142; DF 222009 (LO AA. 1435-11).

⁷⁰ C. TÓTH Norbert: A leleszi konvent országos levéltárában lévő *Acta anni* sorozat oklevelei. I. közlemény 1387–1399. Pótlás a Zsigmondkori oklevéltár I. kötetéhez. JAMÉ XLVII. (2005) 235–343. (a továbbiakban C. TÓTH: Lelesz I.) 192.

⁷¹ DL 62296, a konvent jelentése: DF 222321.

élt 1450-ben is, amikor egy keresztúti jobbágy miatt perbe keveredett a Kállói Lőkös fia: Miklós fia Jánossal és annak fiával, Pállal.⁷² Ám egy esztendő múlva maga a kormányzó, Hunyadi János parancsolja meg Ibrány és Keresztút népeinek és jobbágyainak, hogy mindenben engedelmesskedjenek Kálló-i Lőkös Jánosnak⁷³, ami nem a Kállóiak itteni birtoklására utal, inkább a Tokaj körüli háborús helyzet miatt a vár megerősítésére.⁷⁴ A másik ágon András fia: Gergely utolsó említése 1447-ből ismert, amikor Vajai Istvánnal (Ibrányi Margit fiával) közösen anyjának, Katalinnak 10 lakott keresztúti jobbágytelküket elzálogosítják.⁷⁵ *Gergellyel a Péc nb-iek ún. ibrányi hajtása férfiágon kihalt.* Vajai István fia: László (Ibrányi Margit unokája), Újfalusi (Vilmos fia:) Jánosné, (Ibrányi) Dorottya és Újhelyi! Benedekné, (Ibrányi) Potenciána kilenc évvel később azért tiltakoznak, hogy *apjuk és (unoka-) testvérük*, Vajai István Ibrányt és Keresztút birtokokat Szakolyi Miklósnak, Péternek és Pelbártnak eladta.⁷⁶ Ez azonban elkésett akció volt: ugyanis két évvel korábban Gergely özvegye, Klára asszony és lányai: Margit és Anna a hitbér, a nászajándék és a leánynegyed kifizetéséről nyugtatják Szakolyi Pétert és testvéreit, Miklóst és Pelbártot. Sőt, még aznap – éppen emiatt – birtokaikat is örök jogon a Szakolyiaknak átengedik.⁷⁷ A Lukács-ágtól is ez időben szerzik meg Ibrány másik felét: a már özvegy Dorottya és fiai: Mihály és Sebestyén arról nyugtatják Szakolyi Pétert és fiai, János csanádi püspököt, Miklóst, Albertet és Andrást, továbbá Szakolyi Miklós fiai, Miklóst és Jánost, hogy Dorottya hozományát, nászajándékát és leánynegyedét készpénzben kifizették.⁷⁸ Életben lévő apjától függetlenül *Vajai Ibrányi László* ismételten tiltja Ibrány

⁷² C. TÓTH: Szabolcs II. 508–509. Az ügy röviden: Klára, Ibrányi Gergely özvegye, Ágoston fia László keresztúti jobbágyot elbocsátotta Kálló-i Lőkös János orosi birtokára. Az özvegy – veje: Atyai László, Ibrányi (Vajai) István, Kemecsei István és Szalontai Kis Mihály biztatására – néhány hét múlva a jobbágyot visszahívta, javait visszavittette, ám ez utóbbit Szabolcs megye nem igazolta (A váradi káptalan vizsgálati jelentése: DL 55477). A Kállóiak úgy álltak bosszút, hogy orosi népeikkel a keresztútiak marháit és nyájait széthajtották és részben elhurcolták (DL 55474). Itt jegyzem meg, hogy „A középkori Magyarország levéltári forrásainak adatbázisa.” Szerk. RÁCZ György. Bp., 2003. az Ibrányi család genealógiája címmel tünteti fel azt az oklevelet (DL 48194), amely valójában az Ibrányi és a hátlap felirata szerint az Iklódi családok leszármazását hozza.

⁷³ DL 55493.

⁷⁴ Lőkös János, a Vitéz-ág őse ugyanis ekkor Hunyadi János familiárisaként Tokaj várnagya (vö. ENGEL, 1996. II. 121., aki csak az 1452. évből mutatja ki).

⁷⁵ DL 62428.

⁷⁶ 1454/519: DL 62426; 1454/519: DL 62428; 1454/520: DL 64434.

⁷⁷ 1452: DL 62428.

⁷⁸ 1442: DF 222199; az oklevél 1793. évi, az egri káptalan által kiadott másolata: DL 105798. Az oklevél keltezése 1442-re hibás: a leleszi konvent oklevelében Újfalusi (Vilmos fia) Jánosról mint elhunytól írnak, aki viszont még 1453-ban is életben volt! Ugyanis Vajai István panasza szerint Újfalusi Vilmos fia: János familiárisaival és jobbágyaival az ő Eszlár birtokon lévő juhaklából 550 nagyobb juhát a bárányokkal együtt – így mintegy ezernyi – Kenézlőre hajtatta el, s ugyanonnan elvitetett még 23 hátslovat is. Pálóci László nádor az ügyet mind a leleszi, mind váradi konventnek kiadta vizsgálatra, lásd DL 55547, 55535, DF 222494 (LO AA. 1453-7). A megidézettek: Vilmos fiai: János és Albert, János felesége: Dorottya és Újhelyi Benedek özvegye: Potenciána. Viszont 1465-ben az özvegy Dorottya a maga, meg a fiai: Mihály és Sebestyén nevében adja el 40 arany forintért a Szabolcs megyei Bagos birtokon lévő részeit unokatestvérének, *Vajai Ibrányi Istvánnak*, feleségének, [Jánosi „Kántor” (1454: DL 62312)] Margitnak és gyermekeiknek (1465/511: DL 62397). Az 1442. évi oklevél tehát 1454–1465 közé keltezhető, talán 1462-re.

és Keresztút birtokok elfoglalásától, hasznuk szedésétől és a birtokba vezetéstől Szakolyi Miklóst, Pétert és testvéreiket.⁷⁹ Ibránnak ez a része 36 lakott jobbágyportából állt, ugyanis 1461-ben Szakolyi Péternek ennyi portája nem fizette meg a kamarahaszna adót.⁸⁰ Még Újhelyi (Ugocsa m.) András leányáról, Újhelyi Ilonáról, Köbölkúti Ambrus feleségéről kell említést tennünk, aki 1467–72 között nyugtatja Szakolyi János fia: Péter fia Miklóst, hogy az Ibrány és Keresztút birtokokból neki járó hitbért és nászajándékot megfizette.⁸¹ Mindhárom esetben más-más jogcímen tartott igényt a juttatásra: először saját jogán, másodsor *édes nővére*, Potenciána után, harmadszor apja, Újhelyi András javai után. Amit talán úgy kell értelmeznünk, hogy Újhelyi Benedek, majd felesége, Potenciána, végül Újhelyi András halála után már ő volt az egyetlen örökös.⁸² (*Ibrány vára*) Détszy Mihály kutatásaiból jól ismerjük azt az 1443-1459 közötti közel két évtizedet, amelyben a Tokajt és környékét bitorló csehek betöréseikkel fenyegették a Felső-Tisza-vidék lakosságát.⁸³ Ebben a helyzetben az Ibrányban tartózkodó Szakolyi Miklós – aki 1449-ben Hunyadi János tokaji várnagya volt – tudósította megyebeli társait, a Bátoriakat, Kállaiakat és a Várdaiakat 1456 februárjában a csehek bodrogkeresztúri győzelméről, Naményi Antal tokaji várnagy és a váradi püspök megfutamodásáról. Levele „*Ex Ibran*”-ból kelt, tehát ekkor még nem állt ott a kastély.⁸⁴ 1461 őszén a Szakolyiak ibrányi kúriájának provizorát, Por Jánost említik.⁸⁵ Viszont 1463. június 6-án azzal menti fel Mátyás király Szakolyi Pétert és testvérét Miklóst, valamint familiárisaikat, (E)sztári Jánost, Kemecei Mátét, Csúri Tamást, Besenyődi Lórántot a török elleni hadbavonulás (Jajca ostroma) alól, hogy azok Szakolyi Péter ibrányi kastélyának az őrzését és védelmét látják el.⁸⁶ *Az ibrányi (vár-)kastély tehát 1461 után, de 1463 előtt épült.* A falutól északra, a Rétköz mocsárvilágából kiemelkedő dombhátra épült, a Sebesdek (Kis-Tisza)

⁷⁹ 1460: DL 62434.

⁸⁰ C. TÓTH: Szabolcs II. 563.

⁸¹ Újhelyi András leánya: Ilona három helyen tett bevallást, először a váradi káptalan (1467: DL 62331), majd a szentjobbí konvent (1469/519: DL 62428; 1469/520: DL 62434), végül a leleszi konvent előtt (1472: DL 62428).

⁸² ENGEL Pál: Magyar középkori adattár. Középkori magyar genealógia. MTA Történettudományi Intézete – Arcanum adatbázis, 2001. CD-Rom-ján (Hontpázmány nem 11. Ugocsa ág 1. tábla, Újhelyi család) csak Márton fia: György fia: Péter szerepel, pedig Péternek még öt testvérét ismerjük, *Benedeket, Andrást, Pált, Ferencet és Jánost* (1451: DL 38130, 38302). Benedeknek 1454-ben három fiát (Péter, Sebestyén és Egyed) említik: C. TÓTH Norbert: Ugocsa megye hatóságának oklevelei (1290–1526). Bp., 2006. 55. Ilona férjére, Köbölkúti Ambrusra lásd 1452: DL 14587, 26612; 1453: DL 38308; 1464: DL 88397; 1469: DL 38361 (fia: János); 1473: DL 38370 (felesége, Ilona özvegy).

⁸³ DÉTSZY Mihály: A tokaji vár története. Tokaj, 1995. 7–8. (Klny. Tokaj. Várostarténeti közlemények II. kötetéből.)

⁸⁴ Szakolyi Miklós várnagyságára lásd ENGEL, 1996. I, 444. A levél: DL 81225; Zichy IX, 513.

⁸⁵ DF 220326. Az oklevél ismeretét C. Tóth Norbertnek köszönhetem.

⁸⁶ DL 81534; Zichy X, 280.

vizével körbefogott erősségnek⁸⁷ majd a török hódoltság (1552) után és a kuruc világban lesz valamelyest jelentősége, a tárgyalt korszakban csak arra volt jó, hogy a falu népét tartsa rettegésben, mint az alábbi eset is mutatja. 1469 szeptember 29, tehát Szent Mihály napja táján az ibrányi vár (!) várnagya, Palágyi (Ung m.) Simon embereivel a panaszos Szakolyi Miklós Ibrány birtokán lakó választott bírójának, Balázs szabónak a házára törve onnan egy edény bort elvittek, s Balázst megölték volna, ha el nem menekül; majd Szent Márton (november 11.) táján Futas László jobbágyot a *castellum* (tehát nem vár!) előtt találva félholtra verték, Kolya Dénes jobbágyot pedig foglyul ejtették; ezenfelül Kelemen fia: János jobbágyot engedély és a földbér lefizetése nélkül (testvérei) ibrányi birtokrészére szöktették, annak bírója a jobbágy javait és holmiját lefoglalta és saját házába letette, onnan Simon elvitette; a halastavat lehalászták, Kallya (Kolya) Pál jobbágyát elfogták és bilincsben tartották.⁸⁸ Ebből az következik, hogy a kastélyt és a falut már nem közösen birtokolták, az előbbi Szakolyi Péter utódai kezén volt. Ezt igazolja a Szakolyiaknak a hatvanas évek végén történt birtokosztálya: az ibrányi házat vagy kastélyt (*item domum seu castellum*) vitézlő Szakolyi Péter fia: János kapja.⁸⁹

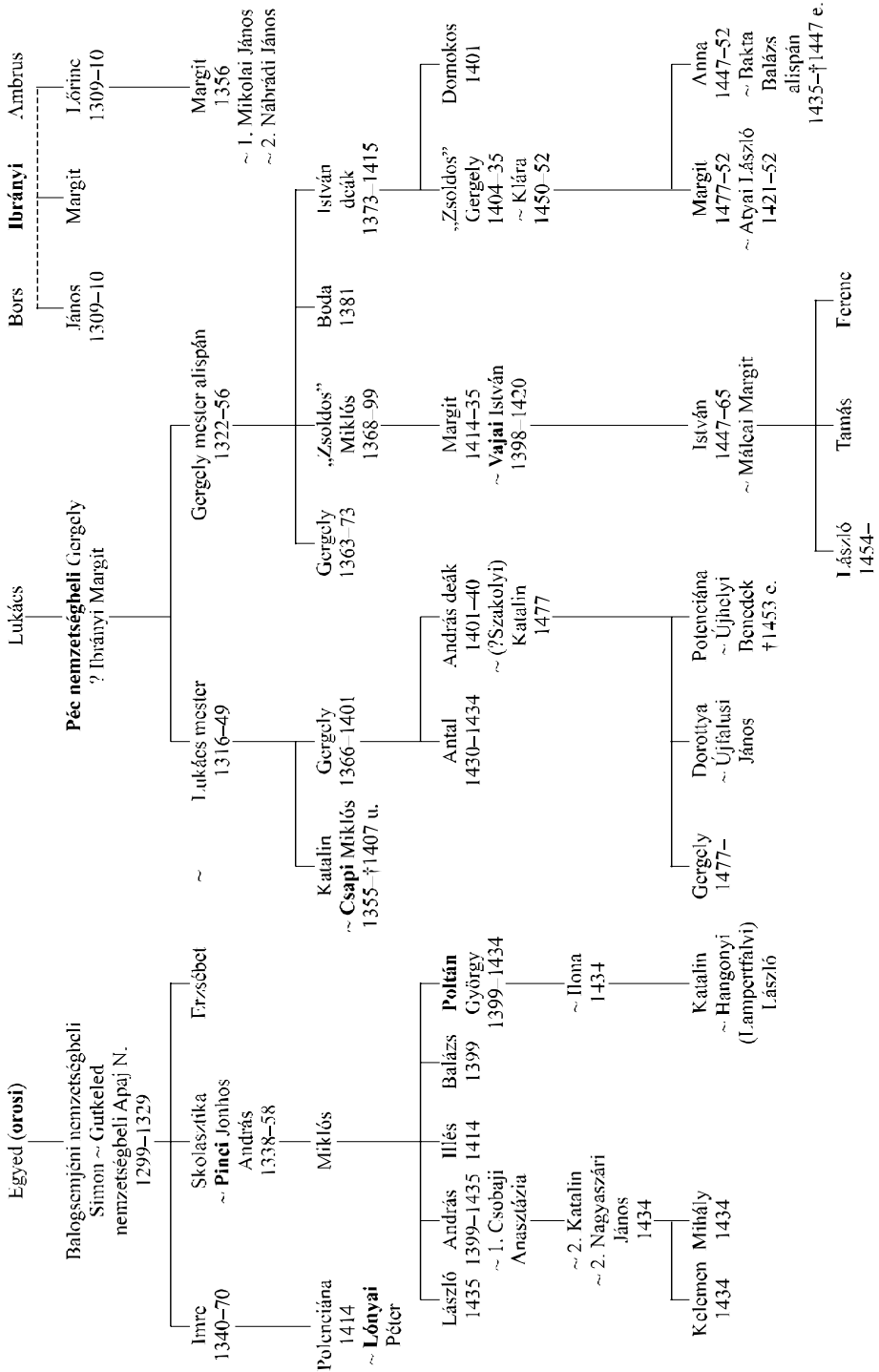
Ibrány történetének szép folytatása volna a Szakolyiak és a Vajai Ibrányiak között a falu tulajdonáért folyó, Mohács (1526) előtti hosszú per taglalása, de ez már – ragaszkodva a dolgozatunk címéhez – egy újabb kutatás témáját jelöli ki.

⁸⁷ Pontos helyére lásd KISS Lajos: A régi Rétköz. Bp., 1963. 153. a várra vonatkozó 18–20. századi adatok és hagyományok összegyűjtésével. A vár területén 1966-ban Nagy Ferenc általános iskolai tanár – ma a Megyei Levéltár igazgatója – honismereti szakkörével végzett feltárást! (az alapfalakat találta meg), 1976-ban pedig a gázcseretelep építéskor kerültek elő a várba vezető híd cölöpei. Lásd NAGY Ferenc: Ibrány. Egy rétközi település társadalomtörténete a XX. századig. Nyíregyháza, 1987. 39.

⁸⁸ A szentjobbi konvent jelentése: DL 81702; Zichy XII, 50–53. Szabolcs megye jelentése: DL 81704; Zichy XII, 55–57. Ez utóbbi bő regesztája közölve: C. TÓTH: Szabolcs II. 614.

⁸⁹ DF 224210 (LO AA. 1499-49). Az oklevelet tévesen sorolták Leleszen az 1499-es év alá: Szakolyi Péter Engel szerint (Középkori magyar genealógia) 1467-ből mutatható ki utoljára.

A Péc nemzetségbeli Ibrányiak és rokonságuk

Az Ibrányi család címere

PÉTER NÉMETH:

The Ibrányi Family of the Clan Péc

The author surveys the history of the Ibrányi family coming from the Péc clan of Szabolcs county branch using charters from the 14th and 15th centuries until they died out. The Péc clan was one of the Hungarian clans in the Middle Ages.

He also presents their estates Ibrány, the village the family was named after, and Keresztút as well as the lands they obtained by marriages in Szabolcs county.